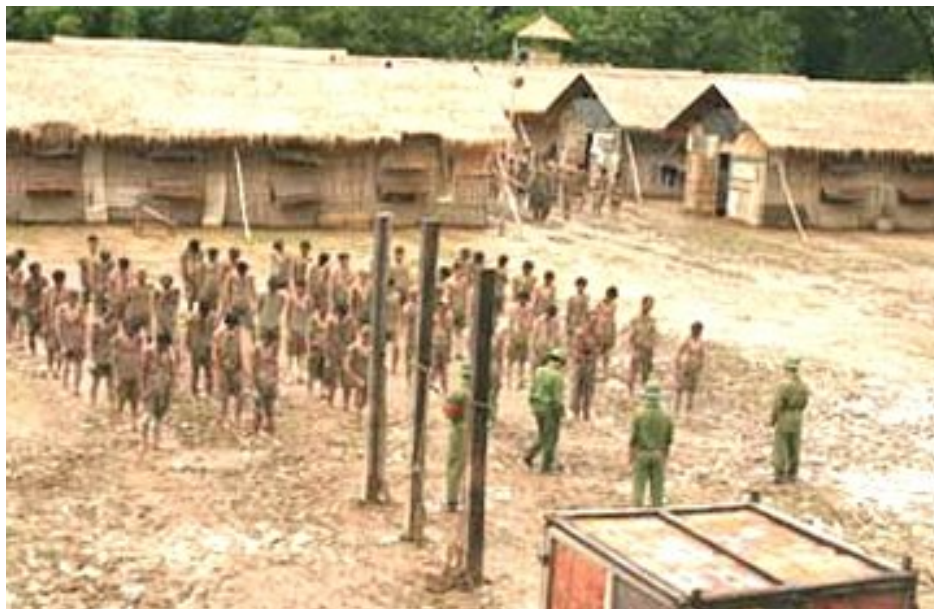

Trong ngôn ngữ thông thường miền Nam Việt Nam trước tháng 10/1975, tiếng “ng y” nghĩa là “gi” ít thấy có ai dùng thôi.

Cái gì không phải thì t, không phải thì “chánh c ng”, không phải thì “có c u ch ng t i tòa”... là ng i ta g i ho ch t t là “đ gi”, ch không ai g i là “đ ng y” h t. Ví d nh r u gi, thu c gi, vú gi, b c gi, v.v. B i vì t ng h i đó r t... th t!

Sau tháng 10/1975, tiếng “ng y” đã theo gót... dép râu (Xin i! Ch này vẫn ch ng nghe ch i i tai m t chút, nh ng r t... t chân. Không th vì t “theo gót gi y” nh x a nay th ng vì t, vì đ i t ng đây toàn mang dép râu c!) quân nón c i và quân mũ tai bèo vào Nam làm cách m ng...

Sau bi n c, toàn dân miền Nam đ u ph i đi “h c t p” ba hôm. Chính trong ba hôm đó ng i ta m i nghe i n đ u tiên ti ng “ng y”. Và nghe... đ y i tai! V y là đ u hôm s m mai, ti ng “ng y” đ c nhét vào ngôn ngữ miền Nam m t cách “ngang x ng”, không c n ph thông đ u phi u! M i đ u nghe i ho c, không hi u ý nghĩa sâu đ m c a nó. Cũng ch ng có ai gi i thích. Mà ví d có ai to gan i n m t đ t câu h i thì cán b cũng ch gi i thích... ngang nh cua thôi!

Thành ra nhân dân miền Nam hi u ti ng “ng y” m t cách r t... t do, và s đ ng ti ng “ng y” r t... r ng rãi (Đ c “gi i phóng”, có khác!). Thôi thì cái gì c a miền Nam cũng đ u bi n thành “ng y” ráo. Đ phân bi t v i “cách m ng”! Th ng ng y, v ng y, con ng y, lính ng y, chánh quy n ng y, c s ng y, xí nghi p ng y, công nhân ng y, “hàm-bà-i ng” ng y... Và ng i ta nghĩ m t cách r t đ n gi n, r t th t thà: “H th y không có đống con đ u ngôi sao đ thì c x p vào đ ng y, là ăn ch c!”.

Th t ra, khi dán cái nhãn “ng y” lên miền Nam, “Đ ng và Nhà N c” mu n nhân dân “ch y u là nhân dân miền B c” hi u theo đ nh nghĩa “ng y” là gi, “gi nhân gi nghĩa, gi đ o đ c, gi

yêu n c th ng dân, “ng y” là đ t c a ng i ta mà nói là c a mình, là b p, là lão, là phi n lo n...

V sau, khi nhân dân c hai mi n đ u... m m t, ti ng “ng y” ít th y dùng t i. Nh ng bây gi thì m i ng i đ u nh n ra ai m i đúng là ng y. L p ng y trang b r i xu ng, nh ng ng y ngôn b v ch tr n, thì chân t ng ng y lòi ra rõ r t, đ n ng i mù cũng ph i th y! Vi t dài dòng đ ... “đ thông t t ng” tr c khi vào chuy n.

Ông H là thi u tá quân đ i Vi t Nam C ng Hòa. Ông làm vi c T ng Tham M u. Ông thu c gia đình trung u. H i 1945, cha và anh c a ông đi kháng chi n r i đi luôn ra B c. T đó, không đ c tin t c gì h t.

M c a ông là giáo viên ti u h c, xem vi c đ y đ tr con là m t thiên ch c. Bà th ng nh c v ng i cha và ng i anh v ng m t, nh t là ng i anh v i nh ng k ni m đ p c a th i mà hai anh em còn ch chung v i nhau: “Anh Hai c a con th ng con l m. Đi h c v là c i tr n r i công con ch y cà b ng cà b ng quanh sân v a ch y v a hí rân nh ng a làm cho con c i h c h c. Mà con thì hay nhõng nh o v i anh Hai con, đi đâu cũng b t nó công h t. Còn khi nào con đòi cái gì không đ c, con hay v a khóc v a la đ ba t ng là anh Hai ch c con, ba r y nh! T i nghi p! Nh ng lúc th y con s p s a làm tr n nh v y, anh Hai con th ng đ a đ u bi u con đánh nó đi ch đ ng khóc la, s ba r y!”. R i bà k t lu n: “Tánh tình nó t t l m!”.

Ông l n lên trong vòng tay ng i m , đ c giáo đ c b ng tình th ng, xem gia đình là căn b n, l y đ o đ c làm ph ng châm. Và ông gi mãi trong lòng s m n m “ng i anh Hai lúc nào cũng làm vui lòng em, lo l ng cho em, b o v em”.

Mãi đ n năm 1973, m i đ c tin qua m t ng i bà con r ng cha m t đã lâu và ng i anh bây gi là t ng c a “ngoài đó”. Th t là bàng hoàng. M ông khóc h t n c m t. Th i gian sau, bà nói: “M ch mong cho mau h t gi c, đ anh em con v s ng bên m yên vui nh ngày x a. Ch ng đó, m mẫn nguy n đ theo ông theo bà...”.

M ông qua đ i vào gi a năm 1974, ch a k p th y c nh “h t gi c” ra làm sao và ch a k p g p đ a con làm t ng...

M y hôm sau ngày 30 tháng t 1975, ông t ng nh ng i bà con đ a l i nhà ông H. Xa cách đã ba m i năm, nh ng hai anh em v n nhìn ra đ c nhau. B i vì h gi ng nhau nh đúc. Sau m y giây ng ngàng, h xà vào ôm l y nhau si t ch t. C hai đ u không c m đ c n c m t. Bà H và b n đ a con “ba trai m t gái, đã l n h t, hai đ a đ i h c và hai đ a trung h c c p hai” đ ng nhìn c nh hai anh em ôm nhau, cũng b i h i xúc đ ng...

Sau đó là b a c m gia đình đ hai anh em k cho nhau nghe nh ng bi n thiên c a đ i mình, c a th i cu c. Ti p theo là ông t ng mang hành trang l i v i gia đình ông H, đ có anh có em.

Ông bà H có hai cái nhà. Cái mà ông bà đang v i hai con h c trung h c, là lo i vi-la l u có sân lót g ch và v n cây ki ng h cá trang trí theo ki u Nh t. Nhà này do ông bà t c t l y h i th i các con còn nh . V sau, ông đ c thuy n ra mi n Trung m t th i gian. Ông đ m

h t gia đình ra ngoài đó, đ nhà cho M m n. Nh v y, m y năm sau, ông mua thêm m t căn ph nh cho hai đ a con trai l n , khi chúng nó v a vào đ i h c.

Sau khi đi xem nhà, ông anh b o:

- To th thì làm gì cho h t? (Bây gi ông anh nói pha gi ng B c r t nhi u). Nguyên cái bu ng ng thôi cũng ch a c một h b n năm ng i đ y!

Hôm sau, ông H đ c ng i anh khuyên:

- Chú làm cái v n nh th này là phí đ t. Đào lên đi đ tr ng tr t khoai b p cho các cháu có mà ăn. Ph i bi t tăng gia ch !

M i đ u, ông h i ph t ý. Nh ng, khi nhìn sang hàng xóm th y nhà nào cũng đào cũng x i k c đ i đ t h p té n m đ c theo chân t ng rào phía ngoài đ ng, ông nghĩ: “Minh cũng ph i làm nh thiên h , cho yên thân”.

V y là cha con ông h i đ p n y c y kh i, g ch, bê-tông, h cá... cho lòi đ t r i tr a đ u tr ng mì! Khu v n Nh t B n mà ông Bà H đã t tay xây đ p, bây gi tan hoang l i l m gi ng nh bãi đ ... xà b n. Nhà ông H bây gi m i th t s mang nét cách m ng!

Ông anh “tên R” làm vi c đ u, h i không bao gi nói. Ch th y m i sáng có xe c a c quan đ n r c, chi u đ a v . Ông H, sau khi khai lý l ch tòa đô chánh, t i ngày ng i nghe tin t c qua ra-đi-ô. Bà H không dám n u n ng trong b p b ng lò ga. Bà s làm nh v y nó... ng y quá đ i, nên bà đ ng hàng ba m y c c g ch r i n u b ng than c i b ng lá khô... Bà kê c nh đó m t cái bàn th p đ chén đũa m m mu i, còn n i niêu dao th t thì c b n m l ng ch ng đ i đ t bên cái thau nhôm l n đ ng n c đ dùng cho vi c n u n ng r a ráy. N c l y t ng cao su tr c đây dùng t i v n. N c đ thì c t... cha nó ra sân. Bà H ng i ch m h m làm b p, ch ng khu th i l a khói bay um tùm làm đôi khi bà nh th i th u – b n m i m y năm v tr c – h i đ i quê v i bà ngo i, bà hay nhìn bà ngo i n u c m nh bà làm bây gi . Ch khác là h i đó ch a có cách m ng! Ông anh có v hài lòng v tác phong c a bà H, nên khen: “Cô th t là s m giác ng !”.

M t hôm, đài phát thanh g i các sĩ quan ng y đi trình di n h c t p. Và nói rõ: “Đem theo ti n ăn cho m t tháng”. Ông H lo l ng, h i ý ki n ông anh thì đ c tr l i:

- Chú c yên tâm đi h c t p. Anh b o đ m không sao h t.

V y là ông H hun v con, xách ba-lô lên đ ng, còn đ n:

- Nhà có bác Hai. M con bây c n gì thì nh bác, ghen.

M t tháng sau, không th y ông v , bà H h i ông anh thì đ c tr n an m t cách r t bình th n:

- Cô yên tâm. Vài hôm là v thôi!

C th , vài hôm r i vài hôm... dài dài... Bà H nóng lòng, ch y đi g p m y bà b n cũng là v sĩ quan, m i hay r ng có th ch ng đã b ch đi luôn ra ngoài B c. Bà lau n c m t, v quây qu n v i m y con, ng i đ i ông anh. G p ông, bà m u máo:

- H ch nhà tôi đi m t r i...
- Đi đâu mà m t? Còn t p trung c i t o trong Nam ch ph i bi t x đâu mà m t? Đi h c t p ch đi tù đâu mà cô s .
- Nghe đ n trong tr i kh l m. Nh anh can thi p cho nhà tôi v . Dù gì anh cũng là t ng và cha đã hy sinh vì cách m ng.
- Cách m ng không ph i nh ng y đâu cô! Không có chuy n móc ngo c bè phái. Không có chuy n t v n nang. Luôn luôn x s có tình có lý. Chú y c h c t p t là v ngay thôi! Nói th ch ... đ tôi xem có làm gì đ c không.

M t hôm, ông anh h p các con ông H i, khuyên:

- Ba các cháu là ng y. Cách m ng khoan h ng g i đi h c t p c i t o. Ba các cháu có s m đ c tr v hay không là còn tùy thu c thái đ h c t p c a ba các cháu. Và cũng tùy thu c trình đ giác ng cách m ng c a má các cháu và các cháu n a.
- V y, mình ph i làm sao?
- Đ thôi! Bác s gi i thi u các cháu vào đ i thanh niên xung phong, n u các cháu mu n giúp ba các cháu.
- Vô đó đ làm cái gì, th a bác?
- Đ ph c v nhân dân theo kh năng c a mình. N u các cháu có tinh th n ph c v cao, Nhà N c s cho đi m t t trong vi c c u xét tr ng h p c a ba các cháu.

Sau m t lúc bàn tính, c b n b n đ a đ u đ ng ý... xung phong.

B n đ a đ c thâu nh n nh ng không cùng ch chung m t đ n v . Phân tán chúng nó ra, cô l p t ng đ a m t, đ đ theo dõi k m soát, tránh m m móng ph n lo n...Nhà N c đi m t n c c th t cao! Chúng nó đ c đ a đi đào đ t đ p n n các vùng kinh t m i hay đi đào kinh làm th y l i. Lâu lâu m i v thăm nhà m t vài hôm. Nh ng không bao gi cùng v m t lúc. Và đ a nào v cũng xác x h c hác, tay chân gh l gi ng nh b đi đày!

Đ a con gái tr c đây h c năm th b y đ ng c m qu c gia âm nh c, b y gi tay c ng còng, không đánh n i m t bài t m th ng c a h i đó. Bà H nhìn các con mà đ t ru t. Cho nên m i l n đ a nào v , bà cũng ch y lo thu c men và n u n ng cho ăn u ng t m b . Ch có ông anh là hài lòng và cho r ng đó là thành qu t đ p c a lao đ ng!

M t hôm, ông anh b o ng i em dâu:

- B y gi các cháu đã có Nhà N c lo. Cô gi làm gì đ n hai cái nhà? Đây là lúc mà cô ph i ch ng t trình đ giác ng cách m ng c a mình b ng cách hi n cái nhà này cho Nhà N c đ làm c quan ph c v nhân dân. Nh v y, chú y có c đ c v s m.

Sau vài phút suy nghĩ, bà H ch b ng lòng cho Nhà N c m n thôi.

- ! Thì cho m n cũng đ c, tôi nghĩ th . Đ tôi liên h v i các đ ng chí y xem sao.

V y là tu n l sau, bà đ n v căn ph nh c cách đó đ m i lăm phút xe đ p, nh ng thu c v m t qu n khác. S chuy n h (nghĩa là đ i ch , đ a ch) không g p khó khăn, nh ông anh cách m ng Trong th i này, mu n chuy n h ph i làm đ n xin phép n i mình s p đ n đ n. Ph i “có lý do chánh đáng” và đ i u này ph i đ c ch ng nh n b i chánh quy n n i mình đang ! Khi đã đ c ch p thu n (có ký tên đóng đ u) đ ng s ph i vác đ n đó v trình cho chánh quy n n i đang đ ... xin phép đ c di chuy n. Khi đ c ch p thu n – ký tên đóng đ u- mình m i đ c quy n đ n đi!

R c r i nh v y nên lúc nào cũng có m t s gi i thích r t “có trình đ ”: “Đ ng kia có cho anh vô thì đ đây tôi m i cho anh ra. Ch tôi cho anh ra mà đ ng kia không cho anh vô thì anh... đi đâu?”.

Rõ nh v y, nh ng nhi u khi vác đ n đ n “đ ng kia” tr c, thì b t ch i và dĩ nhiên đ c gi i thích cũng r t “có trình đ ” không kém:

“Anh ph i xin phép n i anh đang đ tr c r i m i đ n đây sau. Anh có đ c cho đi thì tôi m i nh n cho anh đ n. Ch b o tôi nh n cho anh đ n, trong lúc anh ch a đ c cho đi thì làm sao đ c? Ph i có đi r i m i có đ n ch ! D hi u thôi!”.

C l n qu n loanh quanh nh v y nên vi c chuy n h th t là khó khăn. Trong tr ng h p chuy n t t nh sang t nh hay t vùng sang vùng thì kh i nói, th t là “tr n ai gian kh ”!

Ông t ng có “đ ng viên” m t s đ ng chí tr trong c quan đ n ph đ n nhà cho bà H. Và có cho m n m t chi c xe cam-nhông-nét (cũng c a c quan) nên vi c đ n nhà cũng nhanh. Sau đó, ông anh cho bà ký tên t y quy n đ ông anh thay m t bà qu n lý cái nhà l n mà ông đang . B i vì b y gi , bà đã chuy n h thì m c nhiên ông anh tr thành ch h ngôi nhà đó, mà mu n s đ ng cái nhà thì ph i có s y quy n c a ch nhà.

M i lăm ngày sau, bà H đ c bi t là nguyên c t ng tr t nhà c a bà đã tr thành “t g o”, còn ông anh thì v n m t mình trên l u. Nghe nói bà t ng có vào thăm ch ng m t l n, đ m i lăm hôm r i tr v Hà N i. Không hi u sao ông t ng không có đ a bà v l i thăm cô em dâu. Cách m ng có khác!

B ng đi m t th i gian dài g n c năm, m t hôm ông anh ghé nhà thăm bà H đ báo tin đã tìm ra tr i c i t o c a ng i em ngoà B c và ch v cho bà cách th c xin đi thăm nuôi, đ ng đi n c b c, xe c v... và nh t là nh ng th c n thi t nh l ng khô qu n áo. Nghe nh v y, bà H đã đoán ra ph n nào đ i s ng c a ch ng ngoà đó, nên bà r t n c m t h i:

- Sao tr c đây anh không nói rõ đ tôi lo cho nhà tôi có đ y đ ph i h n không?
- Chuy n Nhà N c, đâu nói ra đ c. Cô ph i hi u nh th ch !
- Cái gì cũng che đ y. Cái gì cũng gi u đi m. Nh ng l n h i thiên h đ u bi t h t. B anh t ng thiên h đui sao?

Đ n đây b ng nghe ti ng bà hàng xóm la l n: “Đi đâu đó n a? M y b a nay tao nói m y kê l i

dùm m y ông Táo k o m y ng s m xu ng thì không còn kh gì đ n u n ng... mà m y c ăn r i là xách dứt đi hà!”.

Gi ng ng i con trai: “B má t ng con đi ch i h ?”.

Gi ng bà hàng xóm: “Ch đi đâu mà ngày nào cũng đi, m y nói tao nghe coi!”. Gi ng ng i con, có v h nh di n, nói r i ra t ng ti ng:

“Con-đi-ph c-v -nhân-dân!”.

Gi ng bà hàng xóm, t c t i: “Ph c v nhân dân! Ph c v nhân dân! Con gái m m y cũng là nhân dân đây nè! M y ph c v cho nó đi! K o không ch i chà nó đ m lên đ u bây gi !”.

Ng ng m t lúc, i nói: “Cha... Lúc này nói gi ng cách m ng quá há! Ph i mà! Con m buôn gánh bán b ng này h m y năm nay nó k m k p m y quá mà! Nó nhét cho m y ăn đ m y l n! Nó ép m y h c đ m y khôn! Nó ác ôn quá ph i hông? Nó ng y quá ph i hông? Nó gi nh n gi nghĩa quá ph i hông?”

Nghe đ n đây, ông t ng nh n m t:

- Ăn v i nói! Rõ là không có trình đ !

R i ông đ ng lên:

- Tôi ph i vào c quan. Bao gi cô đ c phép đi thăm nuôi, g p chú y nh b o tôi nh n chú y luôn v ng tin vào s sáng s t c a Đ ng và Nhà N c. Ta khác ng y ch x s có tình có lý và lúc nào cũng khoan h ng đ i v i nh ng ng i bi t quay v v i nhân dân.

Bà H làm thnh, nh ng nhìn ng i anh ch ng ch có n a con m t!

Lúc đó, nghe ti ng th ng con trai nhà hàng xóm: “R i đó! Con kê i m y ông Táo r i đó!”.

Gi ng bà m , v n còn h m h c: “Đ hôn! Có bao nhiêu đó mà cũng ph i đ i tao nh c năm l n b y l t! Thôi! M y đi ph c v nhân dân c a m y, đi. Chi u, vác m v , con m ng y này nó n u c m cho mà ăn”.

T ngày đ n v đây, bà H đi làm t h p may thêu g n đó. Cũng ph i đi làm nh thiên h đ đ ng b đ ý theo dõi, ch th t ra bà ch a đ n n i túng thi u nh đã c t gi n trang trong nhà thay vì g i ngân hàng. Bây gi , lâu lâu bà bán m t vài ch ...

Bà hàng xóm (tên là bà Năm) có cái s p cháo lòng đ u ngõ. Sáng nào, bà cũng đi b theo th ng con trai đ p xe ba bánh ch thùng tô đĩa mu ng đũa, thùng lòng đ i gia v , n i cháo l n b ng nh om, lò đ u hôi và m y can nh a đ ng n c r a chén... ra cây tr ng cá n m trên l đ ng Phan Đăng L u (t c là đ ng Chi Lăng h i tr c).

đây, có cái s p g đ ng đ ng và b n năm cái gh g nh đ c... xi ng vào g c cây tr ng cá. Hai m con m ng khóa, h cái s p r i kê ngay ng n d i tàn cây. Xong, th ng con v nhà l y xe đ p, đ p đi “ph c v nhân dân” cho t i t i. Thành ra, đ n tr a khi bán h t n i cháo – bà ch bán có bu i sáng – bà th u x p đ n đ p m t mình ên, r i đ y xe ba bánh ch đ ng h v nhà

(Bà không đ p vì không bi t đi xe đ p!).

C vài b a, bà i mang bi u bà H m t tô cháo lòng. Bà bi t bà H là v thi u tá qu c gia và ch ng đi h c t p nên bà hay t i lui thăm vi ng đ an i. Bà H th t c m đ ng. Có hôm bà nh c ch ng:

- Bà Năm c n th n. Có th t i nó theo dõi.
- i... Cái lữ cô h n đó tôi đâu có s , cô Hai. H i t i nó m i vô, b t mình làm t “báo công báo t i”. Tôi phát ghét nên khai là tôi t i i đ y đ u b i vì g n hai ch c năm nay tôi bán cháo lòng cho ng y ăn ch không cho cách m ng ăn! V y mà có th y th ng nào đ ng t i tôi đâu, cô Hai!-Coi v y ch c cũng nên coi ch ng, bà Năm à! Nh t là khi bà r y la th ng nh , nói đ ng ch m t i h quá, không nên.
- T i nó đã coi mình là ng y thì c thí m ng cùi ch i cho s ng mi ng. T i v gì mà nín thinh? Há?

Nói xong, bà Năm nh ch mép c i, làm nh bà đang thách đ cách m ng v y!

Khi bà H đ c gi y phép đi thăm nuôi ch ng, bà báo tin cho bà Năm và nh bà Năm coi ch ng nhà giùm. Bà Năm m ng r , làm nh ông H là ng i nhà:

- D hôn! T i bây gi m i cho con ng i ta đi thăm nuôi. Quân ác ôn! Đ c r i, cô Hai c yên tâm, tôi gi nhà cho. Mà ch ng nào cô Hai đ nh đi?
- Ch c m i hôm n a, bà Năm à. Đ có thì gi lo cho đ y đ . Ch g p rút quá thì quên tr c quên sau...
- Cô Hai nói ph i đó. Đi ra t i ngoài B c ch b g n g i gì hay sao?

Ng ng m t chút, bà Năm c m tay bà H i c nh :

- C n gì thì c nói nghe cô Hai, đ ng ng i. Mình v i nhau mà...

Bà H xúc đ ng, lí-nhí “cám n” mà n c m t ch y quanh. L quá! Ch có m y ti ng “mình v i nhau” mà sao nghe m cúng vô cùng.

Nh t là trong hoàn c nh này, trong giai đ n này. “Mình v i nhau” là s nh n di n c a nh ng ng i cùng đ ng v m t phía. “Mình v i nhau” nói lên s c m thông c a nh ng ng i cùng c nh ng, c n n ng t a vào nhau, nâng đ nhau đ sinh t n. “Mình v i nhau” là tình ng i không đ bi t giai c p. Cho nên, khi m r ng vòng tay, bà Năm cháo lòng ch c n nói có m y ti ng đó thôi là quá đ y, quá đ ...

Hai hôm tr c ngày bà H khăn gói đi thăm ch ng, bà Năm qua nhà đ a m t lon ghi-gô đ c ràng ch ng ch t b ng dây thun:

- Cô Hai cho tôi g i ng lon th t chà bông. Tôi làm có h i m n đ ăn cho lâu. Tôi ém ch t và ràng k , cô Hai đ ng lo đ ng xa nó sút s . Cô cho tôi g i i thăm ng, nghen.

Bà H “cám n” mà có c m t ng nh bà Năm là ng i trong quy n thu c! Trong khi đi ra c a, bà Năm còn quay i nói:

- Cô Hai đi yên tâm. T i nh c a cô có v ch i thì tôi lo c m n c cho h t. Cô nh vi t ít ch đ i cho t i nó bi t, nghen!

Bà H g t g t đ u, nhìn theo mà th y bà bán cháo lòng đó còn cao c g p m y m i l n ng i anh ch ng làm t ng c a cách m ng!

Đi thăm ch ng v , bà H nh già đi năm b y tu i. M t bà s ng húp, tóc tai r i b i, m t mũi h c hác. Bà Năm nhìn bà H, đ ng lòng ch y n c m t. Ng i xu ng bên bà H, bà Năm h i:

- Sao, cô Hai? Kh l m ph i không?

Bà H m u máo khóc, ch g t g t đ u ch không nói đ c m t l i. Bà Năm nhích l i g n, choàng tay ôm vai bà H, ch i đ ng:

- M bà nó! Quân ác ôn!

Bà H b ng quay sang ôm ch m l y bà Năm, khóc n c n . V a khóc v a c g ng nói, câu nói đ t ra t ng khúc:

- nh... m... đ n n i... tôi... nhìn... nh... không ra...

Đ n đây, bà Năm c m đ ng ngh n l i. Bà ch còn bi t vu t vu t l ng bà H, gi ng nh bà đang đ v ng i em gái.

Hôm sau, bà H đ i nón lá c m cái th ông H vi t cho ng i anh đ g i g m v con, đi b v cái vi-la c a bà qu n k bên. Bà c tình đi b , vì bà nghĩ đ n ch ng. Đ i v i nh ng gian kh cùng c c mà ch ng bà đã ch u đ ng t bao nhiêu năm nay – theo l i k l i c a ông H – thì s đi b c a bà không th m thía vào đâu h t. Nh ng, khi bà đi b , bà t ng ch ng nh bà đang chia x m t ph n nào nh ng kh đ ch c a ch ng, ng i tù c i t o.

Vi-la c a bà, bây gi th y khác tr c. T ng rào đã xây lên cao. C ng song s t đ c g n thêm l i s t ô vuông. Nhìn vào trong không còn t g o, mà sân thì đã đ c tráng xi-măng lót g ch khía s ch s .

Th y có bóng ng i, bà H b m chuông. Có gi ng đàn bà h i v ng ra, gi ng B c:

- Ai đ y?
- D ... tôi.

M t bà c tu i bà H b c ra h t hàm:

- Ch mu n gì?
- Th a... Tôi mu n tìm ông R. Nhà tôi có vi t cho ng cái th ...
- Đ ng chí R à? Đ ng chí y đã ph c viên lâu r i. Đ ng chí bán nhà cho chúng tôi, xong, đ n h t v th đô. Th ... ch là gì c a đ ng chí y?

Bà H choáng váng mày m t, ch còn k p t ng i vào tr c ng đ kh i qu xu ng. Tuy nhiên, bà v n nghe ti ng mình nói:

- D ... Tôi... À... Không!

R i cam luôn. Th y bên ngoài làm thnh, bà ng i B c b đi vào trong, nh ng v n nói vói ra:

- Đ ng chí R hi n đ đâu, tôi cũng không bi t. Thôi, ch v đi!

Ph i m t lúc lâu sau, bà H m i hoàn h n. Bà đ ng th ng nhìn vào trong. Bà b ng th y bà đã bi n thành m t ng i khác. M t ng i c ng r n h n, lì l m h n. M t ng i s dám nhìn th ng vào m t k đ ch mà ch i nh bà Năm cháo lòng. Ví d có ng i anh ch ng đ ng tr c m t bây gi , bà s xáng cho anh ta m t b t tai – đ i u mà tr c đây bà ch ng bao gi dám làm dám nghĩ!

Bà H v n đ ng th ng, nhìn vào trong. M t m to, ráo ho nh. Môi mím ch t. Tay bà vò nát cái th c a ch ng vi t. Bà vò nó mà bà không hay! Bà ch c m th y m t s cãm thù đang dâng lên làm bà tr o tr c. Bà nghe bu n nôn!

Ph i r i! Bà mu n nôn m a lên nh ng gi đ i gian manh mà b n chúng nó th ng nào cũng có s n trong đ u. Bà mu n nôn m a lên nh ng l i l gi nhân gi nghĩa mà b n chúng nó th ng nào cũng có s n trên đ u môi chót l i. Bà mu n nôn m a lên nh ng th đo n x o quy t đ c ng y trang b i nh ng chiêu bài yêu n c th ng dân, có nghĩa có tình... mà b n chúng nó th ng nào cũng s n sàng hành đ ng. Bà mu n... Bà mu n...

Bà H li ng cái th nhàu nát xu ng đ t, phun n c mi ng nghe cái ph t m t cách khinh b , r i cú i l m cái nón lá b r i khi nấy đ i lên đ u, đi th ng.

M y năm sau, ông H v n “còn đ c c i t o”, bà H lâu lâu v n l n l i đi thăm nuôi ch ng, hai th ng con l n v t biên r i đ nh c Úc, đ a con gái l y ch ng đánh cá Minh H i, th ng con út c p v i con b n cùng xóm m quán cà phê v a hè c nh hàng cháo c a bà Năm. Còn bà Năm v n bán cháo lòng, lâu lâu v n ch i th ng con mà gi ng nh bà ch i Nhà N c!...